

P7_TA(2013)0003

Europos solidarumo fondas, įgyvendinimas ir taikymas

2013 m. sausio 15 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl Europos Sąjungos solidarumo fondo: įgyvendinimas ir taikymas (2012/2075(INI))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į SESV 175, 212 ir 222 straipsnius,
 - atsižvelgdamas į 2002 m. lapkričio 11 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2012/2002, įsteigiantį Europos Sąjungos solidarumo fondą¹,
 - atsižvelgdamas į 2002 m. lapkričio 7 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos tarpinstitucinį susitarimą dėl Europos Sąjungos solidarumo fondo finansavimo, kuriuo papildomas 1999 m. gegužės 6 d. Tarpinstitucinis susitarimas dėl biudžetinės drausmės ir biudžeto sudarymo procedūros tobulinimo²,
 - atsižvelgdamas į Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos Sąjungos solidarumo fondo ateitis“ (COM(2011)0613),
 - atsižvelgdamas į Komisijos „Europos Sąjungos solidarumo fondo 2010 m. metinę ataskaitą“ (COM(2011)0694),
 - atsižvelgdamas į Komisijos komunikatą „Europos Sąjungos solidarumo fondas. 2008 m. metinė ataskaita bei Šešerių metų patirties taikant naująją priemonę ataskaita“ (COM(2009)0193),
 - atsižvelgdamas į savo 2006 m. gegužės 18 d. poziciją dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos Sąjungos solidarumo fondo įsteigimo³,
 - atsižvelgdamas į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos Sąjungos solidarumo fondo ateitis“⁴,
 - atsižvelgdamas į Europos Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 3/2008 „Europos Sąjungos solidarumo fondas: kaip greitai, veiksmingai ir lanksčiai yra reaguojama?“⁵,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 48 straipsnį,
 - atsižvelgdamas į Regioninės plėtros komiteto pranešimą (A7–0398/2012),
- A. kadangi SESV 222 straipsnyje nustatyta, kad Sąjunga ir jos valstybės narės turi veikti

¹ OL L 311, 2002 11 14, p. 3.

² OL C 283, 2002 11 20, p. 1.

³ OL C 297E, 2006 12 7, p. 331.

⁴ OL C 181, 2012 6 21, p. 52.

⁵ OL C 153, 2008 6 18, p. 1.

bendrai ir solidariai, jei kuri nors valstybė narė patirtų teroro aktą, gaivalinę nelaimę ar žmogaus sukeltą katastrofą;

- B. kadangi Europos Sąjungos solidarumo fondas (toliau Solidarumo fondas) yra pagrindinė priemonė, skirta Sąjungos solidarumui parodyti skiriant didelę finansinę paramą nuo didelių nelaimių nukentėjusioms valstybėms narėms arba regionams;
- C. kadangi kilus būtinybei mobilizuoti Solidarumo fondo lėšas šis fondas daugelio laikomas viena iš geriausių Europos Sąjungos turimų priemonių, nes ją taikydama Europos Sąjunga aiškiausiai, ryžtingiausiai ir svarbiausiai reiškia solidarumą su savo piliečiais, patekusiais į sudėtingą padėtį;
- D. kadangi 2005 m. pasiūlymas dėl įstatymo galių turinčio akto – naujojo reglamento dėl Solidarumo fondo – pelnė didelį Europos Parlamento pritarimą, tačiau paaiškėjo, kad jis nepriimtinas daugumai valstybių narių ir galiausiai Komisija jį atsiėmė;
- E. kadangi dabartinė krizė įpareigoja valstybes nares ir ES pernelyg neišlaidauti;
- F. kadangi keliose ataskaitose¹ pateiktos išvados, jog dabartinis Solidarumo fondo reglamentas turi būti iš dalies pakeistas pirmiausia siekiant, kad jis taptų lankstesnis ir veiksmingesnis, kartu laikantis subsidiarumo principo;

Europos Sąjungos solidarumo fondo įgyvendinimas

1. pabrėžia, kad Solidarumo fondas svarbus kaip pagrindinė priemonė, kurią taikydama Europos Sąjunga gali reaguoti į dideles nelaimes, vykstančias Sąjungos teritorijoje arba šalyse, kurios derasi dėl prisijungimo prie ES;
2. pabrėžia, kad, nors piliečiai fondą vertina teigiamai, būtina gerinti jo veikimo būdą, kad jis taptų lankstesnis ir matomesnis ir kad taip padidėtų piliečių pasitikėjimas Europos Sąjunga;
3. atkreipia dėmesį į Solidarumo fondo pagalbą, teikiamą valstybėms narėms, kad reaguojant į didelės nelaimės sukeltas ekstremalias situacijas būtų sumažinta našta viešiesiems finansams, kurie daugeliu atvejų būtų pereikvoti, svarbą;
4. mano, kad dabartinė fondo lėšų mobilizavimo trukmė neleistinai ilga, ir savo ruožtu pažymi, kad būtina gerinti fondo lėšoms mobilizuoti reikalingų administracinių procedūrų veiksmingumą ir spartą: dalį šių procedūrų sudaro trijų ES institucijų intervencija prieš suteikiant pritarimą, taigi minėtosios procedūros pernelyg užsitęsia ir pailgėja laikas, kol nukentėjusioms valstybėms narėms suteikiama pagalba ir dėl to nepasiekiami lauktų rezultatų;
5. pažymi, kad dauguma pateiktų paraiškų (63 proc.) priskirta išimtinai regioninės nelaimės

¹ Audito Rūmų specialioji ataskaita Nr. 3/2008; Komisijos ataskaita „Europos Sąjungos solidarumo fondo 2010 m. metinė ataskaita“; Komisijos ataskaita „Europos Sąjungos solidarumo fondas. 2008 m. metinė ataskaita bei Šešerių metų patirties taikant naująją priemonę ataskaita“; Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos Sąjungos solidarumo fondo ateitis“.

kategorijai ir kad Komisijai atlikus vertinimą 66 proc. iš jų atmesta;

6. laikosi nuomonės, kad vadinamųjų lėtai besivystančių nelaimių atvejais dabartinės reglamento nuostatos kelia teisinių ir praktinių su lėšų mobilizavimu susijusių sunkumų, ir todėl ragina Komisiją svarstyti galimybę užtikrinti daugiau su paraiškų pateikimo terminu susijusio lankstumo, kad ypatingą dėmesį būtų galima skirti siekiui užtikrinti, jog Solidarumo fondas apimtų ir tokią žalą;

Rekomendacijos Solidarumo fondo veiklai pagerinti

7. palankiai vertina Komisijos sprendimą dėl būtinybės persvarstyti dabartinį Solidarumo fondo reglamentą siekiant pagerinti jo darbą ir naudojimąsi juo; atsižvelgdamas į dabartinę ekonominę krizę, pritaria Komisijos nuomonei, kad dėl siūlomų taisyklių pakeitimų papildoma našta neturėtų būti apkrauti nei Sąjungos, nei valstybių narių biudžetai;
8. pažymi, jog toliau turėtų būti taikomas principas, pagal kurį žalą atlygina ją padariusi šalis, kad naudojantis Solidarumo fondo lėšomis nuo atsakomybės nebūtų atleisti nelaimės kaltininkai;
9. mano, jog kai kurių valstybių narių, besibaiminančių, kad labai pasikeitus šios priemonės teisiniam pagrindui gerokai padidės finansinės išlaidos, prieštaravimas nepagrįstas, be to, dėl šios priežasties 2002 m. reglamento suderinimas apsiribojo tik kai kuriais paaiškinimais ir mėginimu pagerinti jo taikymą; pabrėžia, kad, deja, nuo tada, kai sukurtas fondas, labai padidėjo nelaimių Europos Sąjungos regionuose skaičius, jos tapo kur kas įvairesnio pobūdžio, daug sunkesnės ir smarkesnės;
10. vis dėlto palankiai vertina tai, jog tiesiog atlikus kai kuriuos galiojančių taisyklių suderinimus gerokai patobulės fondo veikla, kartu bus išsaugotas jo loginis pagrindas ir pobūdis, kurių esmė – užtikrinti lanksčią ir veiksmingą priemonę, kad būtų galima greitai teikti pagalbą piliečiams, nukentėjusiems nuo reiškinių, labai paveikusių jų gyvenimo sąlygas ir gerovę;
11. kelia klausimą, ar nustačius aiškesnę ir tikslesnę nelaimės sąvokos apibrėžtį nebūtų galima sumažinti daugelio valstybių narių, kurios prieštarauja nuodugnesnei šios ES priemonės reformai, skepticizmo;

Laiko, per kurį teikiama pagalba, sutrumpinimas

12. pabrėžia, kad reikia nedelsiant supaprastinti biurokratinės procedūras, būtinas šios ES priemonės lėšoms mobilizuoti, siekiant sutrumpinti laiką nuo tada, kai įvyksta nelaimė, iki tada, kai nukentėjusi valstybė narė ar regionas gauna pagalbą – kartais šis laikotarpis užsitęsia ilgiau negu metus; vis dėlto atkreipia dėmesį į tai, kad ši priemonė buvo sukurta ne greitam atsakui užtikrinti, o skubios pagalbos operacijoms, kurias iš pradžių finansavo nukentėjusios šalies valdžios institucijos, refinansuoti;
13. teigiamai vertina Komisijos pasiūlymą prisidėti prie Europos lygmens procedūrų supaprastinimo siekiant, kad būtų mažiau vėluojama; pabrėžia, kad valstybės narės turėtų analizuoti ir savo administracines procedūras, taip pat įvardyti ir pašalinti galimus trūkumus, dėl kurių gali būti trikdomas greitesnis pagalbos nukentėjusiems regionams mobilizavimas;

14. ragina valstybes nares visais įgyvendinimo etapais glaudžiai bendradarbiauti su vietos ir regioninėmis valdžios institucijomis siekiant užtikrinti, kad Sąjungos pagalba vietoje būtų matoma ir veiksminga, ir skatinti ilgalaikius sprendimus;
15. mano, kad Komisijos pasiūlymas, susijęs su sprendimų dėl dotacijų, taip pat Komisijos ir valstybių narių įgyvendinimo susitarimų sujungimu, įdomus ir tinkamas, jei tik Parlamentas ir Taryba skirs finansinių išteklių, nes taip būtų sutaupyta laiko ir todėl užtikrintas greitesnis atsakas;
16. laikosi nuomonės, jog, atsižvelgiant į tai, kad neaišku ir neprognozuojama, kiek nelaimių gali įvykti ir koks bus jų stiprumas, Solidarumo fondas ir toliau neturėtų būti įtraukiamas į Sąjungos biudžetą, kaip ir yra dabar, ir kad jo lėšos turėtų būti mobilizuojamos įvykus nelaimei;
17. pritaria minčiai, kad taip pat perspektyvu sudaryti galimybę mokėti avansą, kai tik nukentėjusi valstybė pateikia paraišką pagalbai gauti, siekiant pagreitinti pagalbos suteikimo nuo didelės nelaimės nukentėjusioms šalims procesą; mano, kad taip būtų prisidėta prie didesnio Solidarumo fondo veiksmingumo; laikosi nuomonės, kad, jei bus priimtas toks sprendimas, avansą turėtų sudaryti fiksuota procentinė dalis visos pagalbos sumos, kurią ketinama skirti, ir kad paraiškai nepritarus jis turėtų būti grąžintas į Sąjungos biudžetą;

Daugiau aiškumo taikymo srities ir apibrėžčių požiūriu

18. ragina Komisiją aiškia apibrėžti fondo taikymo apimtį ir sritį, pašalinti bet kokią galimą teisinį netikrumą, susijusį su jo taikymo sritimi, ir vengti situacijos, kai valstybės narės teikia paraiškas dėl to, kad patiria savo piliečių spaudimą, nors ir žino, kad tos paraiškos turės būti atmestos;
19. laikosi nuomonės, kad tais atvejais, kai nelaimė daro vadinamąjį domino poveikį, papildoma žala vis tiek turėtų būti dengiama fondo lėšomis, jei ji daro didelį poveikį regiono socialinei ir ekonominei struktūrai;
20. pabrėžia, kad būtina aiškiai ir paprastai apibrėžti, kas yra regioninio lygmens nelaimė, ir paaiškinti, kokiais atvejais regioniniu lygmeniu įvykus nelaimei galima kreiptis dėl fondo pagalbos, nustatant paprastą ir objektyvų kriterijų, į kurį atsižvelgiant būtų galima jas sulyginti su kitomis nelaimėmis ir pašalinti bet kokias pareiškėjų abejones dėl to, ar jie atitinka reikalavimus;
21. laikosi nuomonės, kad pajamų riba grindžiamas kriterijus galėtų būti bendras pagrindinis bet kokio pobūdžio nelaimei taikytinas kriterijus; pabrėžia, kad, jei jis bus pasirinktas kaip rodiklis, kuriuo remiantis nustatoma, ar regioninė nelaimė atitinka reikalavimus, jis turėtų būti suderintas pagal ankstesnių metų, kurių oficialūs duomenys prieinami, regioninį BVP taikant iš anksto apibrėžtą vertinimo rodiklį, apimančią žalą, kurios neįmanoma apskaičiuoti atsižvelgiant į pajamas ir į tiesioginį ir netiesioginį regioninės nelaimės daromą poveikį – dažnai ji gerokai didesnė nei apskaičiuojama atsižvelgiant į pajamas;

22. laikosi nuomonės, kad taikant NUTS 2 lygmens regionų BVP 1,5 proc. žalos ribą¹, siūlomą siekiant nustatyti, ar regioninės nelaimės atveju tinkama teikti pagalbą, paaiškėtų lūkesčiai, susiję su tuo, ar potencialios paraiškos dėl fondo lėšų mobilizavimo bus laikomos priimtinomis, tačiau pabrėžia, jog – kadangi dėl to rezultatai bus praktiškai tokie pat, kaip ir remiantis dabartiniais regioninėms nelaimėms taikomais kriterijais – iš esmės visos šios regioninės nelaimės toliau neatitiks tinkamumo kriterijų; taigi atkreipia dėmesį į tai, kad nustačius tokią aukštą ribą nebus užtikrintas atsakas, kurio tikisi piliečiai, ir todėl nelaimės aukos nebus apsaugotos nuo nusivylimo, priešingai, nukentėjusieji toliau smerks Sąjungos veiksmus ir kaltins ją nepakankamu jautrumu savo piliečiams;
23. primena, kad nelaimių prevencija atlieka nepaprastai svarbų vaidmenį Sąjungos politikoje ir tai pigiausias būdas sumažinti pažeidžiamumą įvykus nelaimei; pabrėžia, kad ES regionai turėtų nuosekliai naudotis visomis įvairiomis tausios nelaimių prevencijos finansavimo galimybėmis;
24. pabrėžia, jog turi būti aišku, kad sausra toliau bus laikoma nelaime, kurios pobūdis atitinka Solidarumo fondo pagalbos reikalavimus, ypatingą dėmesį skiriant sausrų socialiniam ir ekonominiam poveikiui, taip pat poveikiui aplinkai atsižvelgiant į Vandens pagrindų direktyvos nuostatas ir į tai, kad sausra yra ilgalaikė struktūrinė problema, kurią sunku išspręsti laikantis nustatytų paraiškų teikimo terminų ir kurios padariniai socialiniam ir ekonominiam nukentėjusių regionų vystimuisi sunkūs; ragina taikyti specifines su didelėmis sausromis arba kitomis lėtai besivystančiomis nelaimėmis susijusias nuostatas, pagal kurias būtų nustatyta valdžios institucijų pirmos intervencijos siekiant kovoti su nelaime data ir taip sudaryta galimybė reaguoti greitai ir teisiniu požiūriu aiškiai;
25. ragina Komisiją išnagrinėti ir suderinti kriterijus, kad Solidarumo fondas galėtų reaguoti į Viduržemio jūros regiono gaivalines nelaimes, kurios – iš dalies dėl klimato kaitos – yra didžiausios Sąjungoje pastaraisiais metais įvykusios gaivalinės nelaimės;
26. pažymi, kad Solidarumo fondas neapima visos gaivalinių nelaimių padaromos žalos, todėl pagal šią priemonę atlyginama žala turėtų būti tinkamai apibrėžta būsimejame pasiūlyme dėl reglamento;
27. atkreipia dėmesį į tai, kad turimomis priemonėmis labai sunku ES lygmeniu tinkamai reaguoti į dideles žmogaus sukeltas nelaimes – tuo įsitikinta pramoninių nelaimių ir didelių visuomenės sveikatos krizių atvejais – ir kad įvykus tokioms nelaimėms Sąjunga turi turėti tinkamų priemonių, reikalingų tinkamam atsakui užtikrinti;
28. pabrėžia, kad reaguojant į gaivalines nelaimes Solidarumo fondas turi papildyti kitas finansavimo priemones, pvz., struktūrinius fondus, pasinaudojant sukurta sąveika su šiomis priemonėmis ir susijusiomis programomis;
29. pabrėžia, kad pagal būsimą 2014–2020 m. daugiametę finansinę programą regionams turėtų būti suteikta pakankamai lankstumo ir kad jie turėtų turėti galimybę perskirstyti jiems skirtus išteklius – tada atsitikus nelaimei jie galėtų padidinti turimus išteklius, jei, jų manymu, tai būtina ir tinkama, ir ragina Komisiją tinkamu metu persvarstyti galiojančią reglamentą naujam finansiniam laikotarpiui;

¹ Eurostato bendras teritorinių statistinių vienetų klasifikatorius, 2 regioninis lygmuo: pagrindiniai regionai regioninei politikai taikyti.

o

o o

30. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai ir nacionaliniams parlamentams.